

Ljerka Mifka

Ljerka Mifka, sodobna hrvaška pesnica, za katero zanimanje občinstva in kritike strmo narašča, se je rodila v Zagrebu 1943 in umrla leta 2003. Diplomirala je na romanistiki in primerjalni književnosti. Bila je urednica *Danasa* in drugih revij. Po prvi pesniški zbirki, ki jo je z naslovom *Piramida* objavila 1970. leta, je izšlo še osem knjig njenih pesmi. Leta 2000 so se jim pridružile še izbrane pesmi *Dolgotrajno zniževanje neba*. Poleg pesniških zbirk je Ljerka Mifka objavila številne eseje (tudi v knjigah) o hrvaških in tujih likovnikih ter prav tako o pisateljih in pesnikih, od npr. Mrkonjića, Maroevića do Borghesa, Francisa Pongea, Rolanda Barthesa. Mifkino poezijo so označevali za *kriptogram jasnine*, za katerega sta značilni eliptičnost in hermetičnost, vendar nikakor ne nerazumljivost oziroma izključevanje realnosti in njenih plasti. Prva pesem našega izbora je, značilno, posvečena tragično v kategoriji umrlemu ruskemu pesniku Osipu Mandelštamu, zadnji dve pa sta, združeni v cikel z naslovom *Sonata za Wittgensteina*, posvečeni filozofu, ki je ključnega pomena za moderno poezijo.

Predgovor

Za Osipa Mandelštama

Kjer zvonček bije, je majhna rana.
Duh, vendar, jo lakote obvaruje.

Kako so goste tvoje trepalnice!

Iz vsake pekel, zlu v veselje.
Utihnila je ura. Kazalci v
kazanski saborni cerkvi na glavo
visijo.

Segnanemu v pore zidù, ti je treba
zgolj hoditi. Mreža je gosta, preje
v nedogled.

Šine ptica, odnese kisik.

Vzdolž vse krajših ulic, podaljša se dan.

Na metuljevih krilih, od kod in kam,
se pomakne čas.

Beseda

S škripanjem nebeške gugalnice,
presekan s slanim vodomatom,
se spusti pogled; zadrigne
spiralno zanko okrog vseh
letnih časov.

Z globino neba, rebrom ljubezni,
se skrajša čas.

Pradavne besede – žogice preskakujejo
opno govorice.
Prva jo obvaruje demonov.
Vzpenja se po smoli, vraste
v deblo, podre jablano.

Včasih, ob znojni pripeki,
ko pordečijo dlani neba,
stene pa kakor očnice nabirajo
višino, s smehljajem Cranachove
Venere nekdo gre mimo kakor prvokrat.

Zgodnja pomlad

V sadovnjaku so se razcvetele
male smrti. Gosto zlato mašnega vina.

Plavi pramen las ošine s hladom
roko na jasi, krade denar
iz srebrne púšice.

On čepi za orglami
smehlja se vsemu, kar je tuje.

Po sredi neba bela koža, s svitom temni.
Razmaknjeni kodri ovnovih rogov.

Tako se v enem dnevu
postarajo stoletja.

Hitri tek

Z veselim pogledom v gostem slapu,
razbežale so se s hihitanjem
kapljice-nune.

Pred majhnimi, zelenimi žrmljami,
po isti kiti se je vzpela
smolasta krošnja.
Med njima fosforni sij,
varuh je skrivnosti v škatlici.

Zdaj nema ob prvotnih
divjih tokovih, skozi gravitacijo
pozlačenih platnic, je stekla
reka. Vzdolž gorečih lic
mnogooki glas raztresa zlatnike
iz sončevih peg.

Na preroško dlan vse bolj pozne in
različne prihajajo novice o
črepinjah ogledala
nekega nadvse lahkega teka.
Prva črka, bolj tesna od telesa, počasna in krhka,
se oddaljuje v plesu.

Iz beline, s sulico,
šine ptica.
Njen let je kakor smrtonosna
igla, od njenega vboda, v hipu,
svet nepovratno izteče.

Niti enega odtisa v črnini

Niti enega odtisa v črnini,
niti drugih znamenj bližjih življenju.
Vse, kar sanjaš, bi šlo v
najmanjši kamen na prstanu.
Samo trava pokriva tisto
malo in sploh nič.

Epitaf

Tu počiva, ali sploh v miru,
medtem ko žarnica trpi svojo resničnost.
Niti samostalnik niti glagol. Vendar tu počiva
nekdo, kot kadar se zapre
slovar tujk.

Sidrišče

Velika ladja je naša hiša. Na dvorišču odmeva kakor v pristanišču. Rojijo ptice. Jata galebov kroži iznad fige in suhozida. Privezujejo hišo k olistanim vejam.

Hiša-ladja poskakuje. Zaziblje jo veter, postavi pokonci val. Veselo škriplje z vrati.

Zamah kril, klic. Zvita senca jader. Na pragu jambor, vrv sonca.

Hiša se sidra v barvah razkošnih grmov.

Zidava

Ostale so lesene stopnice in glasovi, ki so premagali občutek zapuščenosti. Krog svetlobe na stropu zaupno ne pripoveduje o trhli gredi, s katere je odpadel omet, niti o stopnišču, ki ga razjeda črvivost. Skrajni dosegi novega prostora se šele napolnjujejo s skrivnimi pregradami.

Brez sledov in plasti preteklosti, zidovi drhtijo, napolnjeni s svetlobo. Stopnišče je popolnoma čisto, brez kalnih odse-
vov petrolejke in volnenega prahu na podaljšanem podu.

Sobe, hodniki in ogledala odmevajo v barvah predvečera. Škripanje zapaha se najavi s premikanjem sence nad zidovi, pobeljenimi z apnom. Na podlagi vročine se razprostira hlad.

Sonce, zavlečeno pod prag, razpada v rahlih vdolbinah. Proti globini kleti in višini podstrešja se širijo neznani zvoki. Dohitijo zazidano mero, tiho izginevanje.

Obližje, vraslo v plevel

Dotikamo se s tistimi, ki brez glasu ležijo pod cvetnimi listi rože. Odmevi zvona se umikajo v razsuti pelod, zibljejo se skupaj s čebelami. Napolnjeni smo z znamenjem veselja.

Ali se je mogoče dotakniti tistega, česar ni, govoriti o oddaljenem in izginulem prostoru? Izza hriba, kot obrnjena zrcala, vstajajo prazne, megleničaste pasti. Zemlja izpareva z lahkoto jutra. Vlažen zrak ločuje oblake. Sonce vzhaja iz orošenih stebel mete in pelina. Okna zbirajo senco jader.

Strah pred nebivanjem se preoblači v drugo obliko. Nihče ni nič rekel, niti izgovoril nobenega imena. Obličje, vraslo v plevel, le molči. Ne premakne se. Odmev se utiša in ugaša v čisto majhnih mlakah. V strokih boba vzrjnjeni čas. Neslišna oddaljenost. Korenina poganja v temo, pod žilice morja.

Večer v kamnitem svetu

Somrak briše otipljive strani sveta. Po vlažni stezi se vzpenjajo ovce. Dohitijo soparico. Po obronkih zgoščene sence. Hrib je razpokal pod težo večera, lušči se in razpada, medtem ko morsko gladino mršči nočni veter. Ista tema prežema strmino pobočja in veselja. Oblaga višine s skupkom zvezd. V steni ujet oblak, zvoni, ko vse utihne.

Nasedli otok v brazdah opešanih valov, razsul se je kot jadro sredi morske planjave. Sence posoljenosti se spuščajo po razpotegnjenih sledeh. V razpokah klijejo mesečeve ikre, temna roža veselja.